

6. 12. 2021

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozhodování o vazbě

Vzetí obviněného do vazby je upraveno trestním řádem v ustanovení § 68, které je provedením článku 8 odst. 5 Listiny základních práv a svobod (dále jen „LZPS“). Ten umožňuje vzetí do vazby jen z důvodů uvedených v zákoně a na dobu stanovenou zákonem a na základě rozhodnutí soudu, jakož i článku 5 odst. 2 a 3 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

Trestní řád dále upravuje, že obviněný může být vzat do vazby jen tehdy, jestliže je dán některý z důvodů vazby podle § 67 a současně zjištěné skutečnosti nasvědčují tomu, že skutek, pro který bylo sděleno obvinění, byl spáchán, má všechny znaky trestného činu a jsou zřejmé důvody k podezření, že tento trestný čin spáchal obviněný. Novela provedená zákonem č. [265/2001](#) Sb. k uvedeným podmínkám doplnila dále i povinnost zkoumat, zda s ohledem na osobu obviněného, povahu a závažnost trestného činu, pro který je stíhán, nelze v době rozhodování účelu vazby dosáhnout jiným opatřením, zejména pak uložením některého z předběžných opatření.

Orgány rozhodující o vzetí do vazby

Výlučným orgánem rozhodujícím o vzetí do vazby je podle českého trestního řádu soud, čímž je provedena zásada obsažená v čl. 8 odst. 5 LZPS. Soudem se zde rozumí senát, popř. samosoudce, a v přípravném řízení, dle § 73b odst. 1 věty druhé, též soudce. Soud o vzetí do vazby v přípravném řízení rozhoduje na základě návrhu státního zástupce. Tento návrh podává státní zástupce nejčastěji ohledně osoby, která byla zadržena jako obviněný nebo jako osoba podezřelá, případně byla převzata policejním orgánem po omezení osobní svobody dle § 76 odst. 2 TrŘ. Návrh na vzetí do vazby ale může státní zástupce podat i ohledně osoby, jejíž svoboda byla předtím omezena toliko předvedením podle § 90 odst. 1,2 TrŘ, ale i ohledně osoby, jejíž svoboda nebyla omezena vůbec. Předcházelo - li návrhu na vzetí do vazby zadržení podle § 75 a 76 TrŘ, je nezbytné, aby návrh na vzetí do vazby byl soudu doručen nejpozději do 48 hodin od zadržení nebo omezení osobní svobody.

Soudce je povinen vyslechnout zadrženou osobu a do 24 hodin od doručení návrhu státního zástupce rozhodnout buď o jejím propuštění na svobodu, anebo o jejím vzetí do vazby. Soudce zároveň vhodným způsobem (zpravidla telefonicky) bezodkladně vyrozumí zvoleného nebo ustanoveného obhájce o době a místě konání výslechu. Účast obhájce u vazebního zasedání není nezbytná, pakliže obhájce nemůže účast u veřejného zasedání zajistit, toto se koná i bez přítomnosti obhájce, a to i přesto, že by obviněný na přítomnosti obhájce trval. Byť je trestním řádem upraveno, že dobu konání vazebního zasedání stanoví soudce tak, aby měl státní zástupce a obhájce možnost se ho zúčastnit, mnohdy není v praxi uvedené ustanovení zákona dodržováno. Příkladem můžeme uvést situaci, kdy se koná vazební zasedání v době, kdy zároveň probíhají výslechy svědků v dané věci. Advokát je tak fakticky postaven do situace, kdy musí zajistit účast na jednom či druhém úkonu jiným obhájcem, případně, pokud se mu uvedené nepodaří zajistit, volit mezi účastí na výslechu či účastí při veřejném zasedání. Tímto způsobem je dle mého názoru do určité míry zasahováno do práva obviněného na obhajobu.

Pokud už se obhájce vazebního zasedání účastní, pak má možnost klást zadržené osobě též dotazy a vznášet návrhy na doplnění dokazování. Ve většině případů však obhájce předem není seznámen s návrhem na vzetí do vazby, tento je státním zástupce doručován pouze soudu. V lepším případě je obhájci návrh státního zástupce doručen před zahájením vazebního zasedání v jednacím místnosti.

Mnohdy ale nastává situace, kdy obhájce sám musí soud požádat, nechtě je návrh státního zástupce zpřístupněn či přednesen, aby měl vůbec možnost seznámit se s důvody, pro které je návrh na vzetí do vazby podáván. V uvedeném spatřuji určité nerovné postavení, když obhájce nemá možnost se zadrženou osobou v předstihu a v klidu projednat jeho obhajobu a případně zajistit podklady (například potvrzení o ubytování) pro vazební zasedání, jež by mohly rozhodnutí soudu ovlivnit.

V rámci vazebního zasedání je obviněný vždy vyslechnut. Má však právo odmítnout vypovídat, a to jak v plném rozsahu, tak například jen v otázce toho, co je mu usnesením o zahájení trestního stíhání kladeno za vinu. Obviněný se pak vyjadřuje výlučně ke skutečnostem majícím vliv na rozhodování o vazbě. Strany v rámci vazebního zasedání mohou též vznášet návrhy na provedení šetření potřebného k rozhodnutí o vazbě, s ohledem na to, v jaké lhůtě musí soud rozhodnout. Je však v praxi velmi obtížné zajistit důkazy na podporu tvrzení zadržené osoby. V závěru vazebního zasedání mají strany právo přednést své závěrečné návrhy, po nichž soudce vyhlásí rozhodnutí. Rozhodnutí o vzetí do vazby má vždy formu usnesení. Soudce rozhodující o návrhu státního zástupce musí respektovat lhůtu 24 hodin pro rozhodnutí. Překročení doby 24 hodin je vždy důvodem pro rozhodnutí o propuštění obviněného na svobodu.

Lhůta k podání stížnosti proti usnesení o vzetí do vazby

Proti rozhodnutí o vzetí do vazby je přípustná stížnost. Ta se podává do tří dnů od oznámení usnesení. Stížnost nicméně nemá odkladný účinek, obviněný je tak okamžitě dodán k výkonu vazby. Za počátek lhůty k podání stížnosti obecné soudy mnohdy považovaly, a bohužel stále některé i dnes považují, okamžik vyhlášení usnesení při vazebním zasedání, tj. lhůta počíná běžet den po dni, v němž bylo usnesení vyhlášeno. Takový přístup nicméně znamenal, že stížnost proti usnesení byla podávána bez zcela relevantních a konkrétních důvodů, které soud k takovému rozhodnutí vedly. Takovým postupem však docházelo dle Ústavního soudu k porušení práv zakotvených v čl. 36 odst. 1 LZPS. Ústavní soud uzavřel, že je - li třeba usnesení, proti němuž má stížnost směřovat, písemně vyhotovit s obsahovými náležitostmi dle § 134 odst. 1, 2 trestního řádu, lze účinky oznámení dle § 137 odst. 1 trestního řádu spojit až s doručením jeho opisu osobám dle věty první citovaného ustanovení, a to bez ohledu na předchozí vyhlášení téhož usnesení v přítomnosti uvedených osob. Ústavní soud dovodil, že uplynutí lhůty pro podání stížnosti je tak třeba při rozhodování o vazbě zásadně odvozovat od doručení písemného vyhotovení usnesení. Opačný závěr by nutil oprávněnou osobu podat stížnost proti usnesení, aniž by se mohla seznámit s jeho písemným vyhotovením, a povinnost doručit opis usnesení by se pak jevila jako samoúčelná. Bez ohledu na skutečnost, že při vyhlášení usnesení se vedle výroku sděluje i podstatná část odůvodnění, je možnost seznámit se s písemným odůvodněním usnesení, porozumět argumentaci soudu a zvážit možnost obrany proti němu pro kvalifikované podání stížnosti klíčová. Usnesení o vzetí do vazby se přitom svým významem a důsledky v podobě zásahu do osobní svobody stěžovatele blíží rozsudku. Právě proto byla stanovena povinnost jeho opis oprávněným osobám písemně doručit; pakliže by se lhůta k podání stížnosti neodvívěla od doručení opisu usnesení, ztratilo by toto ustanovení svůj racionální smysl (k tomu viz. Nález Ústavního soudu ze dne 5. 2. 2019 sp. zn. IV. ÚS 3780/18).

Přezkoumávání důvodnosti vazby

S ohledem na skutečnost, že vzetí osoby do vazby představuje zcela zásadní zásah do jeho práv, je nezbytné pravidelně zkoumat, zda důvody vazby dále trvají. K přezkoumání důvodnosti vazby dochází jak z úřední povinnosti, tak na žádost obviněného. Ustanovení § 71 trestního řádu výslovně zdůrazňuje, že při přezkoumávání trvání důvodů vazby jsou OČTŘ povinny přihlížet k tomu, zda ponechání obviněného ve vazbě vyžaduje obtížnost věci nebo jiné závažné důvody, pro které nelze trestní stíhání skončit, a zda by propuštěním obviněného z vazby na svobodu bylo zmařeno nebo podstatně ztíženo dosažení účelu trestního stíhání. Obtížnost věci nebo jiné závažné důvody, pro které nelze trestní stíhání skončit, a jsou tedy důvodem pro ponechání obviněného ve vazbě, se musí

posuzovat objektivně s přihlédnutím ke složitosti a rozsahu potřebného dokazování v konkrétní věci. Není však možné složitost věci odůvodnit jen paušálním odkazem na fakt, že se jedná o věc vazební, stejně tak ani odkaz na průtahy v řízení nemohou bez dalšího znamenat další trvání vazby. Například průtahy v řízení, jež jsou zaviněné orgány činnými v trestním řízení, například jejich zjevnou nečinností, nelze zásadně přičítat obviněnému k tíži.

Pokud jde o druhou podmínku, předmětem zkoumání ze strany orgánů činných v trestním řízení je, zda pokud by obviněný byl propuštěn z vazby na svobodu, bylo by dosažení účelu trestního stíhání zcela zmařeno nebo podstatně ztíženo. Účelem trestního stíhání je nejen zjištění pachatele trestného činu a jeho spravedlivé potrestání, ale i provedení řádného a zákonného procesu. V důsledku propuštění obviněného z vazby by tedy mohla nastat situace, která by velice významně naplnění účelu trestního stíhání zpochybňovala nebo dokonce absolutně znemožňovala. Obě podmínky uvedené v § 71 odst. 1 větě druhé musí být splněny současně.

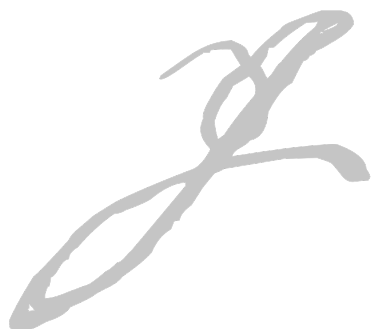
Pakliže důvody vazby pominou, státní zástupce rozhodne usnesením, že obviněný se propouští z vazby na svobodu. Totéž se týká případu, kdy v průběhu přípravného řízení dojde ke změně právního posouzení na méně závažný trestný čin, pro který nelze vzít obviněného do vazby dle § 68 odst. 2 TrŘ, nebo je zřejmé, že vzhledem k osobě obviněného a k okolnostem případu trestní stíhání nepovede k uložení nepodmíněného trestu odnětí svobody, a do této doby nebylo konstatováno soudem, že obviněný se dopustil jednání odůvodňujícího vazbu (§ 68 odst. 3 nebo 4). Zjistí-li státní zástupce, že některý důvod vazby ve smyslu pominul, ale některý z důvodů vazby nadále trvá, rozhodne neprodleně o změně důvodů vazby, a to usnesením. Naopak zjistí-li, že některý důvod vazby vedle důvodů, pro které je obviněný již ve vazbě, nově vznikl, navrhne soudu, aby o změně důvodů vazby rozhodl neprodleně po takovém zjištění.

Obviněný sám má možnost podat žádost o propuštění z vazby, a to kdykoliv po právní moci usnesení o vzetí do vazby, tedy klidně hned druhý den. Za žádost o propuštění z vazby je považován návrh obviněného na přijetí některého z opatření nahrazujících vazbu. Je zřejmé, že obviněný, pokud činí takový návrh, žádá o propuštění z vazby na svobodu za přijetí nabídky některého opatření, jímž má být vazba nahrazena, včetně podnětu směřujícího k nahrazení vazby některým předběžným opatřením. Za žádost o propuštění z vazby na svobodu je třeba považovat i podání, kterým obviněný zpochybňuje důvodnost vazby od samotného počátku a zároveň požaduje, aby vazba v jeho případě byla přezkoumána. O žádost ve smyslu tohoto ustanovení jde i tehdy, jestliže obviněný namítá, že vazební řízení v jeho případě trvá příliš dlouho a je tedy v rozporu se zásadou, že trestní věci musí být orgány činnými v trestním řízení projednávány urychleně bez zbytečných průtahů, zejména pak vazební věci by měly být projednávány přednostně.

Žádost o propuštění se adresuje v přípravném řízení státnímu zástupci. Ten může žádosti buď sám vyhovět, anebo nevyhoví-li sám žádosti o propuštění z vazby, je povinen ji nejpozději do pěti pracovních dnů od doručení předložit k rozhodnutí soudci; o tomto postupu vyrozumí obviněného. Státní zástupce tak může žádosti obviněného sám pouze vyhovět, nemůže rozhodnout o jejím zamítnutí. V řízení před soudem po podání obžaloby návrhu na schválení dohody o vině a trestu nebo návrhu na potrestání je výlučným orgánem rozhodujícím o žádostech o propuštění z vazby na svobodu pouze soud.

V případě, že je žádost o propuštění obviněného zamítnuta, tento může podat novou žádost opět až po 30 dnech od právní moci posledního rozhodnutí, kterým byla zamítnuta jeho žádost o propuštění z vazby nebo kterým bylo rozhodnuto o dalším trvání vazby nebo o změně důvodů vazby. Uvedené však neplatí v případě, že žádost obviněného je opřena o nové důkazy, v takovém případě je možné návrh podat i dříve.

Mgr. Hedvika Kulhánková,
právník

JELÍNEK & PARTNEŘI
ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ | ATTORNEYS AT LAW

Advokátní kancelář JELÍNEK & Partneři s.r.o.

Pardubice - Dražkovice 181
533 33 Pardubice - Dražkovice

Truhlářská 1108/3
110 00 Praha 1

Tel.: +420 466 310 691
e-mail: advokati@advokatijelinek.cz

Zdroj: Šámal, P. a kol.: Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 4700 s.

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)

- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)
- [Nový zákon o zbraních a střelivu](#)
- [Dětský certifikát](#)
- [Přerušení výkonu trestu odnětí svobody ze zdravotních důvodů](#)
- [Trestněprávní odpovědnost členů zastupitelstva při nakládání s nepotřebným majetkem](#)
- [Kolize formalismu a ochrany obětí: nový přístup Ústavního soudu k domácímu násilí](#)
- [Podmínečné propuštění po novele trestního zákoníku](#)
- [Porušení zásady presumpce nevinu orgány činnými v trestním řízení a náhrada škody za nezákonné trestní stíhání](#)